

Jeugdijaren in vogelvlucht

Mijn vader kocht een lelijke eend toen ik een klein meisje was. Voorin zaten mijn ouders, twintigers nog. Mijn vader, een niet onknappe man met een weelderige hardos en een baard, en mijn moeder, met haar bloemetjesjurk en een enorme bril. Het was begin jaren zeventig en de invloed van de hippietijd was nog merkbaar. Achterin zaten mijn jongere broer Pieter en ik. Pieter was een leuk uitziend blond jongetje dat ons precies wist te vertellen welke auto's we voorbij reden, of beter gezegd, welke auto's ons voorbij reden want zo hard gingen we niet. Of we moesten de wind mee hebben. Meestal waren we op weg naar mijn opa en oma in Rotterdam. Ik hield van het ritje ernaar toe. Autorijden had een rustgevende uitwerking op me. Meestal zat ik wat stilletjes voor me uit te dromen of op monotone toon te zingen; iets waar mijn ouders niet altijd even blij mee waren. Opa en oma waren lieve mensen. Opa was meestal aan het werk in zijn winkel, maar oma wist het altijd gezellig te maken. Elke keer als we bij opa en oma waren kregen we een hartje uit het snoeptrommeltje. Op zo'n hartje stond een woord: 'schat', 'kus me' of 'tot ziens'. Tegenwoordig verkopen ze die hartjes nog steeds, al staan er nu wat modernere woorden op. Pieter en ik vonden het altijd weer spannend als oma de snoeppot ging pakken. Oma las dan voor wat er op ons hartje stond en liet ons er vervolgens nog één pakken. Opa is al jaren overleden, maar oma is de negentig gepasseerd en heeft nog steeds het snoeptrommeltje staan. De hartjes die erin zitten, deelt ze nu uit aan haar achterkleinkinderen. We gingen vaak naar opa en oma en ik herinner me het veilige gevoel dat ik had, wanneer ik bij hen was. Het was er altijd gezellig. Toen Pieter en ik wat ouder werden, deden we vaak spelletjes. Na zo'n bezoek aan opa en oma reden we weer naar huis in onze lelijke eend. Pieter viel meestal in slaap terwijl ik naar buiten

keek en met mijn ogen de kilometerpaaltjes volgde en daar helemaal in op ging. Helaas zijn niet alle herinneringen aan mijn jeugd zo prettig. Als ik mijn vroege jeugd in twee woorden zou moeten beschrijven, dan zijn die: ‘angst’ en ‘eenzaamheid’. Mensen reageerden soms onvoorspelbaar en voorwerpen konden erg angstaanjagend zijn. Ik was een bang kind en juist omdat ik mijn angsten zeer intens ervoer, kan ik me nog goed voor de geest halen waar ik zo bang voor was.

Toen ik drie jaar was woonden we in een ruime twee-onder-één-kap woning. Voor mij vormde dit huis een bron van angst. Zo was ik doodsbang voor een gifgroen kussen op de bank met vier scherpe punten aan de uiteinden. In mijn angstige fantasieën was het kussen een monster dat mij te pakken wilde nemen. Ook ons speelgoed joeg mij angst aan. Vooral speelgoed met gaten erin. Mijn moeder beet weleens stukjes uit een plakje worst, zodat er een gezichtje ontstond. Pieter vond dat prachtig, ik was er doodsbang voor. Verder was ik bang voor poppen omdat die keihard waren. Zelfs de torenklok, die ik vanuit mijn kamer zag, joeg me angst aan. Werkelijk doodsbang was ik voor ballonnen. Allereerst klaptten ze vaak uit elkaar en ervoer ik die klap als zeer hinderlijk. Maar het bangst werd ik als de resten van de ballon op de grond terecht kwamen en ik die stukken met het gat er nog in, zag liggen. Eigenlijk was ik zowat overal bang voor. Ook voor de kinderen uit de buurt, die soms ineens onze tuin inkwamen. Om de één of andere reden kon ik mijn ouders niet duidelijk maken waarom ik zo bang was. Ik reageerde door te gaan huilen, krijsen of gillen. Voor mijn ouders was het moeilijk hiermee om te gaan, omdat ik me niet door hen liet troosten. Ik ging volkomen mijn eigen gang en luisterde niet naar mijn ouders als ze me iets verboden. Ik zag hen niet als mijn ouders, maar meer als dingen die bij het huis hoorden. Ik voelde geen band met hen en begreep niet dat er in huis bepaalde regels golden, waar ik me aan moest houden. Ik begreep er niets van als ik straf kreeg. Zo was ik een keer met mijn vader aan het stoeien en kreeg ik ineens een pak slaag. Voor mij kwam dat pak slaag uit de lucht vallen. Ik begreep niet wat ik gedaan

had en waarom mijn vader kwaad werd. Datzelfde had ik ook met mijn moeder. Ook zij kon soms erg kwaad op me worden, zonder dat ik begreep waarom. Ik snapte hen niet en zij begrepen mij niet. Dit was zowel voor mij als mijn ouders erg moeilijk. Op de kleuterschool, waar ik op mijn vierde jaar naartoe ging, liep het niet. Ik ging volkomen mijn eigen gang en begreep er niets van als ik op de gang werd gezet. Dat gebeurde nogal vaak, omdat het gewoon niet tot me doordrong dat ik de juffrouw moest gehoorzamen en dat we pas gingen zingen, als zij het zei. Zingen vond ik namelijk heerlijk en deed ik het liefst de hele dag. Met de andere kinderen zocht ik geen contact, al liep ik eens een hele dag achter een kind aan omdat ik zijn trui zo mooi vond. Het was vooral mijn moeder die zich zorgen maakte over mijn gedrag. Ze had het gevoel dat ze geen contact met me kon krijgen en dat mijn gedrag anders was dan dat van andere kinderen. Op haar aandringen ben ik op vierjarige leeftijd onderzocht in het Sophia Kinderziekenhuis. Uit dat onderzoek kwam echter niets bijzonders: men legde de schuld bij mijn moeder, die maar eens moest leren wat normaal kindergedrag is.

Dus gingen mijn ouders onverrichter zake naar huis. Ze kregen wel het advies consequent te zijn als het om opvoeden ging en namen dat ter harte. Ik herinner me mijn ouders als best strenge mensen, die ongehoorzaam gedrag meteen afstrafden. Toch werkte die opvoeding voor mij goed, omdat mijn ouders daarnaast ook heel gestructureerd leefden. Zo aten we bijvoorbeeld altijd op vaste tijden, en kregen we zelfs op dezelfde tijd een tussendoortje. Toen ik eenmaal klok kon kijken, was dit een enorm houvast voor me. Tot mijn zevende jaar hebben we in een klein dorp gewoond. Toen ik eenmaal op straat begon te spelen ben ik vreselijk gepest. Iedereen kende elkaar. Zo wisten de meeste kinderen dat ik op school erg vervelend was en snel huilde. Ze vonden het leuk mij aan het huilen te maken, te slaan en te kleineren. Juist door dat onvoorspelbare, bedreigende gedrag van de andere kinderen, voelde ik me erg onveilig op straat. Het gebeurde regelmatig dat ik met een schep werd geslagen. Op het moment dat ik in

tranen uitbarstte kwam er ineens een hele groep kinderen tevoorschijn en begonnen ze te roepen: “Huilebalk, dikke kalk!” Ik begreep niets van de kinderen uit onze straat. Soms kwam er een meisje naar me toe. Ze vroeg me of ik met haar wilde spelen, maar wilde niet dat de andere kinderen ons zagen. Als de anderen in beeld kwamen veranderde haar gedrag en begon ze me samen met hen te schoppen en uit te schelden. Hoewel ik niets begreep van hun vijandigheid, bleef ik contact zoeken met de kinderen uit de buurt. Klein als ik was wilde ik toch bij hun groepje horen. De kinderen lieten me echter goed voelen dat dit niet zo was en waren soms heel gemeen. Helaas kan ik geen voorbeelden noemen van mijn gedrag, wat deze vijandigheid veroorzaakte. Deels omdat ik het zelf niet zag en deels omdat ik het verdrongen heb. Het was te pijnlijk. Op een dag fietste ik door het dorp. Voor me liep een meisje te zwaaien met een riem. Toen ik langs fietste zorgde ze dat haar riem tussen mijn spaken kwam waardoor ik viel. Mijn beide knieën waren kapot. Haar gelach klonk nog na in mijn oren toen ik naar de slootkant strompelde waar een groepje kinderen zat te spelen. Jolanda was de enige die me niet uitlachte en vriendelijk tegen me praatte. Ik mocht naast haar komen zitten en ze legde me uit dat ze met behulp van emmertjes en vormpjes een fort aan het maken waren. Net toen ik me op mijn gemak begon te voelen, begon Inge, een dik meisje van tien jaar, vervelend te doen. Ze vroeg me waarom ik alleen tegen Jolanda praatte. Zij waren er ook nog. Opeens werd er iets in mijn capuchon gedaan. Toen ik het water op mijn hoofd voelde, wist ik wat het was. Er werd geklapt en hard gelachen. Ik herinner me dat ik huilend naar huis ben gerend en dat mijn moeder kwaad werd omdat ik drijfmat was en mijn fiets niet bij me had. Het lukte me niet haar te vertellen wat er werkelijk was gebeurd. Ik kan me herinneren dat ik, nadat ik in bad was geweest, stil op de bank lag met mijn zere knieën. En dat ik me, zes jaar oud, heel verlaten voelde. Als mijn broer Pieter verdriet had, werd hij getroost door onze moeder. Zelf werd ik door niemand getroost. Als mijn moeder mij wilde troosten duwde ik haar weg of begon ik te gillen. Ik sloot me af, zodat zij

het gevoel kreeg dat ik haar aandacht niet wilde. Bovendien kon ik niet verwoorden waarom ik verdrietig was en hoewel ik naar haar aandacht verlangde, kon ik daar niet om vragen. Juist daardoor heb ik me als kind vaak eenzaam gevoeld.

Mijn moeder heeft me naar beste weten opgevoed, maar ook zij wist niet hoe ze met me moest omgaan. Ze vond het heel erg dat ik zo gepest werd, maar zag ook dat dit kwam doordat ik me op een aparte manier gedroeg. Samen met mijn vader gaf ze me allerlei tips. Als ik me anders gedroeg, zouden de anderen mij immers niet zoveel meer pesten. Dit gaf mij het gevoel dat ik zelf iets kon doen aan het gepest en ik voelde me des te machtelozer omdat ik domweg niet wist hoe ik mijn gedrag kon veranderen. De kinderen op straat gaven me voortdurend het gevoel dat ik niet normaal was. Ze sloegen me en riepen dat ik achterlijk was omdat ik verkeerd om uit mijn moeder was geboren. Toen ik dit aan haar vertelde, reageerde ze heel boos. Nu begrijp ik dat ze boos was op degenen die dit praatje rondstrooiden, toen dacht ik echter dat ze boos was op mij omdat het allemaal mijn schuld was. Voor mijn ouders, en vooral voor mijn moeder, want zij had er het meeste mee te maken, was de situatie niet gemakkelijk. Als ze haar zorgen uitte over mijn gedrag, werd ze keer op keer gerustgesteld, of er werd gezegd dat het allemaal aan haar lag. Sommigen vonden ons een asociaal gezin en op een dag werden we vals beschuldigd. Er was een verfschort vernield en een groepje moeders kwam bij ons verhaal halen, omdat ik dat gedaan zou hebben. Sigrid was immers een asociaal kind. Mijn moeder is toen heel kwaad geworden, en ook heel verdrietig. Want het doet pijn als asociaal gezin bekend te staan, terwijl je alleen maar je best doet een kind op te voeden dat zich anders en moeilijker gedraagt dan een doorsnee kind.

Toen ik zeven jaar was kochten mijn ouders een huis in het midden van het land. Tegen mij zeiden ze dat de verhuizing een nieuw begin was. “Niemand kent je daar, probeer je alsjeblieft normaal te gedragen, anders krijgt Pieter straks allemaal vriendjes en heb jij niemand.” Eerlijk gezegd

was ik hier wel gevoelig voor. Net als Pieter wilde ik graag met andere kinderen spelen, alleen wist ik niet hoe ik me ten opzichte van hen moest gedragen en hoe ik vriendschappen kon sluiten. Bij ‘normaal’ gedragen kon ik me helaas niet veel voorstellen. Achteraf is de verhuizing voor mij erg goed geweest. In de eerste plaats kon ik ons oude huis, met alle voorwerpen waar ik zo bang voor was, achter me laten. Daarnaast liet ik die vervelende kinderen achter en kon ik een nieuwe start maken. Ik kwam op een andere school, en hoewel mijn gedrag vooral de eerste jaren nog weleens moeilijk was, lukte het me toch om daar zes klassen te doorlopen. Leren was voor mij maar bijzaak. Ik begreep het verband niet tussen goed je best doen en goede cijfers halen. Pas in de zesde klas, wat nu groep acht heet, ging ik hard werken en vlogen mijn cijfers omhoog. Mijn handschrift bleef echter slecht leesbaar. Ook op de nieuwe school werd ik regelmatig gepest, maar ik kreeg wel een paar vriendinnen. Deze meisjes vielen, net als ik, een beetje buiten de groep en we hadden veel steun aan elkaar. Mede daardoor voelde ik me tijdens mijn lagere school periode niet meer zo eenzaam. Thuis waren mijn broer en ik onafscheidelijk: vrijwel altijd speelden we samen. Veel mensen waren jaloers op mijn ouders omdat wij zo goed met elkaar konden opschieten en vrijwel nooit ruzie hadden. Met het ouder worden verdwenen mijn angsten naar de achtergrond. Rond mijn achtste jaar werd ik voor mijn ouders beter hanteerbaar. Doordat ik minder bang was kwam ik ook beter in mijn vel te zitten. Toch bleven er dingen gebeuren die ik niet goed begreep. Zo kon ik geen touwtje springen of klaspelletjes doen met mijn handen. Wel was ik over het algemeen sterker dan mijn leeftijdsgenoten. Ik zat in die tijd op judo. Op een dag kwam er een klein jongetje mee trainen en moest ik hem een beetje wegwijs maken. Omdat hij zo klein was liet ik hem een aantal keer van mij winnen. Groot was mijn verbazing toen ik de volgende dag op school uitgejouwd werd door Kevin: “Ik legde haar zo op de grond,” riep hij tegen de andere jongens. “Wat een slapjanus!” Tot mijn ontzetting merkte ik nu pas dat Kevin en het kleine jongetje bij de judotraining, dezelfde

waren. Niet het gepest van de jongens, maar het feit dat ik Kevin niet herkend had, maakte me in de war. Gelukkig waren er een paar weken later clubkampioenschappen en kon ik Kevin laten zien wie werkelijk de sterkste was.

Na die tijd merkte ik vaker dat ik mensen soms niet herkende als ze op een andere plaats waren, dan waar ik ze meestal tegenkwam. Als kind schaamde ik me hier erg voor en deed ik vaak maar net alsof ik iemand kende, in de hoop er alsnog achter te komen wie ik voor me had.

Los van deze kleine ongemakken kijk ik toch met een goed gevoel terug op mijn lagere school tijd. Ondanks het feit dat ik gepest werd, betrok ik dit niet op mezelf. Het was in mijn beleving altijd de schuld van anderen. Daarnaast hadden wij het best gezellig thuis. Mijn moeder vond het heel belangrijk om klaar te zitten met de thee, als wij uit school kwamen. Na het theedrinken, speelde ik met Pieter of met één van mijn schoolvriendinnetjes. Opa en oma kwamen regelmatig logeren en dat was heel gezellig. Heel vaak hielden we een ware sjoelcompetitie. Mijn ouders konden best goed sjoelen en mijn opa was, voordat de reuma toesloeg, een geduchte tegenstander. Van tevoren kondigde hij altijd aan dat hij iedereen zou inmaken en, onuitstaanbaar genoeg, gebeurde dat ook. Opa was een eigenwijze man. Elk voorjaar stond hij peinzend naar onze braamstruik te kijken. “Daar komt dit jaar niets aan Hannie!” zei hij dan tegen mijn moeder. Als vervolgens in september de struik bijna doorboog door het gewicht van de vele bramen, was zijn commentaar: “Zie je wel Hannie, ik heb het altijd al gezegd dat er veel aan zou komen!” Hij wist het zelfs nog zo te draaien dat WIJ hadden beweerd dat dit niet zou gebeuren. Maar omdat opa verder zo’n leuke man was, vergaven we hem zijn eigenwijsheid.

Toen we pas verhuisd waren, veranderde er veel in het leven van mijn ouders. Ze bekeerden zich tot God en gingen heel serieus met hun geloof om. We kwamen veel over de vloer bij andere christenen en ik moet zeggen dat dit heel aardige mensen waren. De meesten van hen hadden vroeger losbandig geleefd, en God had hen als het ware in hun kraag gegrepen en

weer op het rechte pad gebracht. Dit wilden ze aan iedereen vertellen, dus gingen ze de straten en pleinen af om te zingen en te vertellen over de Here Jezus. Mijn vader, die al langer naar God op zoek was geweest en heel dankbaar was, dat hij Hem eindelijk had gevonden, was vaak van de partij. Wij buurtkinderen vonden dit evangeliseren prachtig en volgden de groep evangelisten waar ze maar heen gingen. Enthousiast zongen we mee met de liedjes en lieten we de kijkers de bijbehorende gebaren zien. Samen met een vriendje besloot ik om ook de bejaarden het goede nieuws te vertellen. Wij vonden dat hard nodig, omdat deze mensen immers binnenkort dood zouden gaan. Enthousiast belden we aan bij het eerste bejaardenhuisje. Er werd niet opengedaan dus gingen we naar de volgende. Weer stonden we voor een dichte deur. Ook bij het derde huis deed niemand open. Toen we bij het vierde huis voor de deur stonden gingen er drie deuren tegelijk open; van de mensen die kennelijk wél thuis waren. Drie scheldende bejaarden kwamen naar buiten. Hoe durfden we belletje te trekken bij oude mensen! Uitleggen dat we de Blijde Boodschap kwamen brengen, hielp niet. Toen intussen bejaarde nummer vier de deur opendeed en dreigend met zijn stok zwaaide maakten we dat we wegkwamen!

Het geloof had mijn ouders echt veranderd. Enthousiast vertelden ze ons over Jezus, over zijn leven en zijn dood aan het kruis. Ze vertelden ons dat Jezus onze vriend wilde zijn en eerlijk gezegd voelde ik dat ook zo. Als kind van tien, elf jaar, koos ik er heel bewust voor om ook te gaan geloven. Ik voelde me gesteund vanuit mijn geloof. Het leven van de Here Jezus sprak me heel erg aan. Ook hij werd miskend, gekleineerd en zelfs gekruisigd door zijn eigen volk. Als geen ander wist Hij hoe het voelde om gepest te worden. In de laatste klassen van de lagere school voelde ik me gesteund door de gedachte dat Hij naast me stond en mij begreep. Hij had het immers zelf meegemaakt. Maar toen kwam de middelbare school.

Na de lagere school ging ik naar de Havo. Ik kwam terecht op een grote scholengemeenschap met meer dan zestienhonderd leerlingen. In het begin had ik het er best naar mijn zin, maar dat veranderde snel. In de brugklas

had ik nog een vriendin, maar in de tweede klas begon Sandra erg te veranderen. Ineens vond ze de muziek van Elly en Rikkert niet mooi meer en werd ze fan van U2. Ze wilde per se met de laatste mode mee doen, werd erg onzeker en kon soms zonder reden in de put zitten. Daarnaast snauwde ze regelmatig haar moeder af en praatte ze over jongens. Nu snap ik dat Sandra in de puberteit zat, maar toen begreep ik er werkelijk niets van. Zelf ben ik zeker tot mijn vijftiende in doen en laten een kind gebleven en liep ik niet in de pas met leeftijdsgenoten. Ik kon Sandra niet meer volgen en in plaats van me in haar nieuwe belevingswereld te verdiepen, kraakte ik haar nieuwe kleren af en zei ik haar dat een kerel, die zichzelf Bono Vox (mooie stem) noemt, niet meer is dan een grote opschepper. Toen ze een keer na een ruzie met haar moeder, zonder aanwijsbare reden in tranen uitbarstte, vond ik dat ze zich maar aanstelde. Huilen deed je als je jezelf pijn deed, niet zomaar om schijnbaar niets. Dat Sandra met zichzelf in de knoop zat, heb ik pas veel later begrepen. Maar toen was het al te laat. Onze vriendschap liep stuk en ineens was ik alleen. Sandra had al snel iemand anders gevonden, sterker nog, ze bleek razend populair en was erg geliefd bij klasgenoten. Wanneer het begonnen is weet ik niet, maar ze begonnen over mij te roddelen. Er werd op me gelet. Er werden opmerkingen gemaakt en grapjes die ik niet begreep. Een paar maanden na de breuk met mijn vriendin was ik het mikpunt van pesterijen. Het was werkelijk verschrikkelijk, want nu had ik niemand om op terug te vallen. Het gepest duurde twee jaar en kwam hard aan. Op school waren er een paar meisjes met wie ik in de pauze kon praten, maar als het er op aankwam, hoorde ik niet bij hun groepje. Vreemd genoeg betreffen mijn pijnlijkste herinneringen aan die tijd niet de dagelijkse pesterijen, maar het feit dat ik nergens echt bij hoorde en niemand het belangrijk vond mij beter te leren kennen of voor mij op te komen. Ik herinner me dat mijn zogenaamde vriendinnen en ik op het plein een zakje chips stonden te eten. Ineens kwamen de meisjes die mij altijd pestten erbij staan. Terwijl ze gekke gezichten naar mij trokken vroegen ze één van de meisjes om

chips. “Geef ze maar niets,” zei ik bits, “ze gunnen mij ook niks!”

Het meisje dat naast me stond en bij het groepje hoorde waarmee ik regelmatig optrok deed net of ze niets hoorde. De ene pestkop ging recht voor me staan en sloot me daarmee buiten de groep. De ander bouwde me na en de ‘schoolvriendinnen’ hadden samen met de pestkoppen de grootste lol. Zusterlijk deelden ze de chips, terwijl ik afdroop en mezelf in de wc opsloot.

Wat nóg pijnlijker was: ik mocht niet op verjaardagen komen van de meisjes met wie ik in de pauze altijd optrok. Dat gebeurde niet één keer, nee, structureel werd ik niet uitgenodigd als er iemand van ons groepje jarig was. En dat terwijl men mij wél wist te vinden als ik hen moest helpen met hun schoolwerk. Op een keer werd Janien, één van de meisjes, ernstig ziek. Twee weken lang maakte ik tijdens de lessen aantekeningen voor haar en bracht ze bij haar thuis. Iedere keer als ik wegging, bedankte haar moeder me voor de goede zorgen. Eerlijk gezegd was er een beetje eigenbelang bij, want ik wist dat Janien snel jarig zou zijn en leuke feestjes gaf. Toen ze eindelijk weer op school kwam, had ze de uitnodigingen bij zich. De mijne zat er niet bij. Eerst dacht ik dat dit op een vergissing berustte, maar toen ik mijn twee grootste pestkoppen met een uitnodiging zag lopen, wist ik genoeg. Boven mij had Janien die pestkoppen verkozen, meisjes die haar nooit hadden opgezocht toen ze ziek was! Omdat het nog zeker een week duurde voordat Janiens feestje zou zijn, werd naar school gaan een kwelling. In de pauzes was haar feestje het onderwerp van gesprek. Men vroeg mij zelfs advies over het cadeau! Intussen leek Janien zich van geen kwaad bewust. In plaats daarvan maakte ze elke keer als ze mijn aantekeningen las, weer een opmerking over mijn slechte handschrift. Maar het meeste pijn deed ze me met haar opmerking dat ze op haar feestje die meisjes had uitgekozen, die tijdens haar ziekte veel voor haar gedaan hadden. En ik dan? Bestond ik niet? Soms vroeg ik me af of ik onzichtbaar was. Alleen het gepest herinnerde me eraan dat dit niet zo was. Op een dag kwam ik Janiens moeder tegen in het winkelcentrum. Ze wist zich geen

houding te geven en bood mij haar excuus aan. “Janien had jou moeten uitnodigen op haar feestje, jij hebt zoveel voor haar gedaan. Maar helaas moest ik haar keus respecteren.”

In het begin zocht ik de oorzaak van het pesten nog steeds buiten mezelf. Maar toen ik veertien werd begon dat langzaam te veranderen. Ik begon me af te vragen waarom ik zo gepest werd en bekeek kritisch in de spiegel of ik soms onvolmaaktheden aan mezelf kon ontdekken. Ook op school begon ik me steeds onzekerder te voelen. Uiteindelijk vroeg ik mijn ouders waarom ik steeds gepest werd. Mijn vader probeerde die vraag eerlijk te beantwoorden en zei dat ik me net iets anders gedroeg dan de gemiddelde jongeren. Die vonden mijn gedrag een beetje gek en reageerden daar dan op. Mijn ouders gaven me altijd adviezen over hoe ik me het beste kon gedragen en wat ik wel of niet kon zeggen. Op een keer stonden we met een schoolklas bij de Euromast. Beneden de vijftien jaar kon je er goedkoper in. We waren allemaal een jaar of veertien, maar Patrick was blijven zitten, dus hij was een jaar ouder. Toen ze de docent vroegen of we allemaal jonger dan vijftien waren en hij bevestigend antwoordde, schreeuwde ik er doorheen dat Patrick al vijftien jaar was. De docent keek me verstoord aan en klasgenoten lachten me uit. Maar ik was me van geen kwaad bewust. Ik had toch alleen maar de waarheid verteld? Tijdens een Godsdienstles over ‘zonde’ vertelde ik eens hoe ik uit nijd een fotolijstje had stuk geslagen. De juf probeerde een klas vol veertienjarige pubers aan het praten te krijgen over dit onderwerp. De meeste klasgenoten zaten er onderuitgezakt en ongeïnteresseerd bij. Zelf deed ik enthousiast mee en vertelde ongevraagd dat ik God en mijn ouders om vergeving had gevraagd. Mijn klasgenoten lachten zich slap en pestten me de hele dag. Ergens begreep ik wel, dat het gek was om dit soort dingen te vertellen, maar niet waarom dit zo was. Op andere momenten dacht ik dat mijn klasgenoten me juist grappig vonden. Zo viel ik eens per ongeluk achterover van een bankje zonder leuning. De grond was nogal modderig, dus mijn broek en handen zaten onder de modder. Aangemoedigd door hun gelach, liet ik me keer op

keer van het bankje vallen, totdat ik voor zwarte Piet kon doorgaan. Ik werd me er pas van bewust dat wat ik deed mogelijk raar was, toen ik één van mijn klasgenoten geringschattend hoorde zeggen: “Die meid is echt knettergek!” Ook de leraar begon op me in te praten. Hij begreep niet waarom ik dit gedaan had. Ik voelde me diepongelukkig, schaamde me voor mijn vieze kleren en voelde me zielsalleen.

Toen ik vijftien jaar was, veranderde mijn leven radicaal doordat ik uit nieuwsgierigheid in mijn vaders administratie ging neuzen. In de map, waarin hij belangrijke papieren bewaarde, ontdekte ik een rapport van een maatschappelijke werkster waarin stond dat mijn gedrag van jongs af moeilijk was geweest en dat ik mogelijk een vorm van MBD (tegenwoordig heet dat ADHD) heb. Natuurlijk wist ik niet waar die letters voor stonden. Er was destijds geen internet en in de encyclopedie stonden dat soort dingen niet. Met mijn ouders kon ik het niet bespreken. Ik had immers stiekem in dat rapport zitten lezen!

Vanaf die tijd leek het alsof de grond onder mijn voeten was weggeslagen. Het was niet moeilijk om mijn conclusies te trekken. MBD betekende dat ik gek was, dat ik anders was dan anderen. Wat het was, wist ik natuurlijk niet, maar wel dat het de oorzaak moest zijn van het vele gepest op school. Die wetenschap maakte me vreselijk onzeker. Telkens als ik gepest werd, vroeg ik me af wat ik fout had gedaan, waarom ze me hadden uitgelachen, wat ik verkeerd had gezegd. Dit veroorzaakte zo’n grote spanning in mezelf dat ik hyperventilatie aanvallen kreeg. Ik kreeg die aanvallen vooral op school, waardoor ik bang werd om naar school te gaan. Eens te meer besepte ik dat de oorzaak van het gepest in mezelf moest zitten en dat was vreselijk moeilijk. Juist in die tijd praatten we thuis veel over het leven van Jezus. Wat werd Hij vaak miskend door de mensen om hem heen. Toen ik zei dat ik ook veel gepest werd, antwoordde mijn vader dat Jezus gepest werd omdat hij Gods zoon was. “Maar jij wordt gepest om wie je zelf bent. Dat heeft niets met je geloof te maken.” Mijn vader zei dit niet om me de grond in te trappen. Hij is erg eerlijk en zei de dingen gewoon zoals ze

waren. Maar daarmee ontnam hij me ook de mogelijkheid me met de Here Jezus te identificeren, en de troost die dat me bood.

Mijn rotsvaste geloof verflauwde. Niet dat ik stopte met geloven, maar ik vond het moeilijk me te concentreren tijdens het bidden en Bijbellezen. Het zei me niet zoveel meer. In de kerk vertelden ze nog steeds dat God een ieder accepteert, zoals hij is. In de praktijk zag ik echter iets heel anders en hoorde ik de boodschap: “Je bent goed zoals je bent maar dit en dat moet je veranderen. Je moet je normaal gedragen.” Op school kreeg ik steeds de boodschap: “Jij bent niet goed zoals je bent, je bent stom, lomp en een raar kind. Jij moet veranderen, anders pesten wij je!” Op een gegeven moment begon ik te geloven dat zelfs God op deze manier naar me keek. Hoewel hij, zoals we van huis uit hadden meegekregen, voor mijn zonden (de slechte dingen die ik deed) aan het kruis was gestorven, had ik toch het idee dat ik zelf ook iets moest doen en dat ik daar jammerlijk in faalde. Het was alsof ook God me wilde laten zien dat ik al het gepest aan mezelf te danken had. Want waarom gedroeg ik me dan niet anders? Ik stopte deze gevoelens diep weg en zette me ertoe om regelmatig de Bijbel te lezen. Ook deed ik veel aan Bijbelstudie. Mijn vader had een kast vol met studies over de Eindtijd. Deze boeken pakte ik bij voorkeur. Hoewel ze reuze interessant waren, waren ze vrij abstract en gingen ze niet over mezelf in relatie tot God. Het betekende wel dat ik heel eenzaam was, krampachtig probeerde mezelf te veranderen, maar dat niet kon. Ergens tijdens dat proces raakte ik mezelf juist kwijt.

Inmiddels was ik over gegaan naar vier Havo. Ik besloot mezelf helemaal terug te trekken, dan kon ik in ieder geval niets verkeerd zeggen en kwam niemand erachter dat ik eigenlijk gek was. Ik was erachter wat MBD zo'n beetje was, maar trok niet de conclusie dat het wel mee viel. Eerder dat ik anders was dan de rest. Daarom ging ik mensen angstvallig uit de weg. Op school viel het de leraren op dat ik zeer teruggetrokken werd en dat niet alleen. Ik had een exact pakket gekozen, met wis- natuur- en scheikunde. Waar leraren in Havo drie op repetities dezelfde sommen

gebruikten als in ons boek, bedachten ze in Havo vier de sommen zelf. Ineens bleek dat ik er niets van begreep. Voorheen had ik de sommen met bijbehorende antwoorden gewoon uit mijn hoofd geleerd. Nu dat niet meer kon, kelderden mijn cijfers in een paar weken tijd van een negen naar een twee. Er zijn in die tijd heel wat leraren naar me toe gekomen, om te vragen wat er met me aan de hand was. Door mijn klasgenoten werd ik nog steeds gepest. Dit keer omdat ik zo dom was. Het draaide erop uit dat ik Havo vier over moest doen, maar dan met andere vakken. Ik was zeventien en besloot me aan te sluiten bij een groepje klasgenoten. Ik werd niet meer gepest, wel was ik nog steeds op mijn hoede en bang dat mensen zouden ontdekken dat ik anders was. Mijn zelfwaardering was tot het nulpunt gedaald. Als het erop aan kwam hoorde ik nog steeds nergens bij. Ik kwam vrijwel nooit bij iemand thuis.

In die tijd werd ik lid van de plaatselijke handbalvereniging. Handbal is een teamsport en in het begin klikte het best tussen mij en de rest van het team. Dit bleek van korte duur. Hoewel ik heel snel was met de bal, was mijn coördinatie dermate slecht dat het voor mij heel moeilijk was een doelpunt te scoren. Vaak verknalde ik goede kansen. Daar begon men zich aan te storen. Ook in sociaal opzicht sloeg ik de plank regelmatig mis. Toen één van de meisjes het na een wedstrijd erg benauwd had, zei ik: “Gewoon even rustig ademhalen, dan gaat het vanzelf over,” en liep vervolgens door naar de douches. Degene die na mij kwam sloeg een arm om haar heen en sprak haar geruststellend toe. Ineens besepte ik dat ik zo had moeten reageren, in plaats van zo nuchter. Ook presteerde ik het om één van mijn teamgenoten op haar verjaardag een Suske en Wiske stripboek cadeau te doen. Pas toen ik werd uitgelachen, begreep ik dat ik een fout had gemaakt. Nadat ik een paar van dat soort blunders had begaan werd ik steeds minder populair. Vanaf die tijd begon het negeren. Gepest werd ik niet, maar dit ervoer ik als nóg erger. Als er iemand van mijn team jarig was werd ik standaard niet uitgenodigd. Ook gebeurde het dat iemand het hele team op een ijsje trakteerde en mij over sloeg. Dat

gaf mij het gevoel niet te bestaan. Als het om negatieve aandacht ging, wist men me ineens wél te vinden. Zo heb ik eens, voor open doel, mis geschoten. Nóg voel ik de schaamte als ik daaraan terugdenk. Eén van mijn teamgenoten vond dit een goede gelegenheid om mij eens goed te kijk te zetten. In het clubblad opende ze een nieuwe rubriek: ‘De blunder van de maand.’ Daarin stond met grote dikke letters dat Sigrid voor open doel had gemist. Thuis zorgde ik dat mijn ouders en broer het blaadje niet onder ogen kregen. De blunderrubriek heeft maar een paar maanden bestaan en was puur bedoeld om mij een hak te zetten. Toch liet ik me niet wegjagen. Ik ben pas van handbal afgegaan nadat ik me een keer goed blesseerde en van mijn clubgenoten zelfs geen kaartje kreeg. Met moeite worstelde ik de laatste twee jaar van de Havo door. Het viel me zwaar de vaak oninteressante lesstof in mijn hoofd te krijgen. Soms leerde ik samen met wat klasgenoten. Ik hielp hen regelmatig als ze iets niet begrepen. Eindelijk brak de laatste schooldag aan en mocht ik mijn diploma ophalen. Mijn klasgenoten vertelden dat ze met z’n allen feest gingen vieren en hadden mij niet voor hun feest uitgenodigd. Zonder de gezellige borrel uit te zitten heb ik me omgedraaid en ben ik de school uitgelopen. Mijn ‘schoolvriendinnen’ heb ik daarna nooit meer gezien.

Op de HBO voor verpleegkundigen besloot ik het verleden achter me te laten. Ik had ontdekt dat ik, door gevatte opmerkingen te maken, de lachers op mijn hand kon krijgen. Voor het eerst in mijn leven genoot ik een zekere populariteit, maar ik had met niemand echt contact. Het viel een docente verpleegkunde op dat ik zeer onhandig was. Ze geloofde dat hier meer achter zat en na lang aandringen vertelde ik haar over het rapport waarin stond dat ik MBD zou hebben. Dit was voor mij een hele stap omdat ik daarmee mijn geheim verraadde. Mijn docente vond me niet gek maar adviseerde me te laten uitzoeken of ik werkelijk ADHD had. Dit kon vrij eenvoudig in het ziekenhuis. Het medische onderzoek toonde weliswaar een motorische achterstand aan maar ADHD was niet aan te tonen. Mijn motorische beperking bleek echter van dien aard dat ik na mijn

eerste stage met het HBO-V moest stoppen. Niet alleen het uitvoeren van verpleegkundige handelingen kostte mij moeite. Er werd van me verwacht dat ik veel handelingen tegelijk kon doen, en juist dat kon ik niet. Mede daardoor vergat ik doorlopend dingen. Als ik iemand gewassen had, vergat ik vrijwel altijd om de vuile kleren naar het washok te brengen. Daarnaast speelde mijn onzekerheid me dusdanig parten, dat ik veel verpleegkundige handelingen ook niet durfde te doen. Psychisch liep ik zo vast dat ik bij een psycholoog terecht kwam. Hoewel ik het heel erg vond dat ik met de opleiding moest stoppen, was ik diep van binnen blij dat ik niet meer hoefde, omdat ik beseftte dat ik, ook zonder motorische beperking, nooit naar behoren had kunnen werken in zo'n hectische omgeving.

In therapie gaan is een goede stap geweest. Mijn psycholoog gaf me het gevoel dat ik er mocht zijn. De afgelopen jaren had ik veel negatieve dingen over mezelf gehoord en hij vertelde me dat ik intelligent en volwassen was. De eerste jaren van mijn therapie 'praatte' ik hoofdzakelijk via brieven die ik aan hem schreef. Later stimuleerde hij me om meer te gaan praten en viel het hem op dat ik mezelf mondeling heel slecht uitdrukte, terwijl ik op papier uitstekend kon verwoorden wat me bezighield. Daarbij viel het hem op dat ik in de therapie maar weinig emoties toonde en heel afstandelijk over mezelf praatte. Boekentaal noemde hij dat. Vrij snel zette hij er zijn vraagtekens bij dat ik ADHD zou hebben en noemde hij mijn gedrag 'autistiform'. Ik kreeg echter geen diagnose want eind jaren tachtig kende men alleen klassiek autisme.

Toch heeft deze man me ontzettend goed geholpen. Na het mislukken van mijn opleiding koos ik ervoor om te gaan werken en heb ik vele baantjes gehad. Tijdens het werk liep ik doorlopend tegen allerlei problemen op. Zo lag ik vaak overhoop met collega's. Als het weer zover was, was het mijn psycholoog die mij adviezen gaf over hoe ik me moest opstellen. Uit mezelf voelde ik dat namelijk niet aan. Zo heb ik eens op de burgerlijke stand gewerkt. In het begin moest ik trouw- en geboorteakten typen. Het foutloos typen kostte me vreselijk veel moeite. Bij andere administratieve

zaken maakte ik vaak de fout samenwonende vrouwen per ongeluk de naam van de man mee te geven. Als men daar wat van zei, antwoordde ik dat mensen ook maar moesten trouwen, dat ‘gehok’ was nergens goed voor! Dat mijn antwoorden brutaal overkwamen en bovendien beledigend waren voor mijn bazin, die zelf samenwoonde, besepte ik niet.

Uiteindelijk moest ik bij de burgerlijke stand vertrekken omdat ik één van de oudere collega’s getuoyeerd had. Mijn andere collega’s deden dat immers ook. Maar zij waren midden veertig terwijl ik begin twintig was. Dat verschil had ik niet gevoeld. Dus was het exit burgerlijke stand.

Intussen was het 1991. Ik was tweeëntwintig jaar en woonde nog thuis bij mijn ouders. Voor mezelf was ik tot de conclusie gekomen dat trouwen en kinderen krijgen niets voor mij was. Tot ik tijdens een jongerenreis Kees ontmoette. Hij viel meteen als een blok voor me en ik voor hem. We vonden een stuk herkenning bij elkaar. Ook na de vakantie bleven we elkaar ontmoeten en we kregen een relatie. Ik had Kees meteen verteld dat ik in therapie zat omdat ik problemen had met mezelf, maar dat vond hij geen bezwaar. Hij toonde veel begrip en noemde me zijn prinsesje. Dat was heel wat anders dan het ‘lompe boer’ of ‘vuile trut’ dat ik in mijn middelbare schooltijd dagelijks naar mijn hoofd geslingerd kreeg. We waren echte vrienden. Samen deden we veel leuke dingen en eens per maand gingen we luxe uit eten. Toch was niet alles rozengeur en maneschijn. Het bleek dat ik het heel moeilijk vond om mezelf aan Kees te geven. ‘Ik hou van jou’ kreeg ik haast niet over mijn lippen. Een spontane knuffel gaf ik hem ook niet vaak. Daardoor is hij vaak onzeker geweest. Zelf snapte ik ook niet waarom ik deze blokkade had. Ik deed erg mijn best om Kees bij mijn leven te betrekken en belangrijke dingen met hem te overleggen. Dat deed (en doe) ik niet uit mezelf.

In mei 1994 trouwden we. Ik verhuisde naar een klein plaatsje op de Veluwe en nam afscheid van de psycholoog die me zes jaar lang zo goed heeft geholpen. Wittebroodsweken hebben we helaas niet gekend want vijf weken na ons huwelijk overleed mijn opa van vaderskant en drie

weken later brachten we Kees' moeder naar het graf. Vooral voor Kees was dit een enorme klap. Ook de jaren daarna bleven moeilijk. Ik ging opnieuw in therapie bij een vrouw die mijn problemen weet aan emotionele verwaarlozing in mijn jeugd. Petra concludeerde al snel dat ik mijn emoties niet goed kon uiten en zocht de oorzaak in de opvoeding van mijn ouders. Zij zouden mij emotioneel zwaar verwaarloosd hebben, wat de reden was dat ik nu mezelf niet goed kon geven, niet aan Kees en niet aan anderen. Dit was een zware beschuldiging aan het adres van mijn ouders. Samen met Petra spitte ik mijn verleden door op zoek naar een verklaring voor wie ik was. Dat de verhouding met mijn ouders wat bekoelde in die tijd, laat zich raden. Door onvoorziene omstandigheden moest Petra van het ene op het andere moment stoppen met het geven van therapie en droeg ze mijn geval over aan Marieke, een pastoraal medewerkster van de kerk. Bij haar lag het zwaartepunt van de therapie bij het accepteren van mezelf. Ze liet me vanuit de Bijbel zien hoe God de mens ziet. In plaats van adviezen gaf ze me Bijbelteksten mee naar huis. En hoewel ik eerst heel sceptisch tegenover deze therapie stond, leerde ik van Marieke dat God ons in feite niets verplicht is. Wij hebben immers Zijn schepping verziekt. Maar desondanks stuurde God Zijn zoon Jezus naar de aarde om voor onze zonden te sterven. Ik leerde mezelf te zien door Gods ogen. Hij had me immers gemaakt met mijn goede en slechte kanten. Wie was ik dan om mezelf af te wijzen? Als zelfs God, die zo heilig is, van mij houdt, wie was ik dan om mezelf te haten? Ook leerde ik dat het er niet om gaat wat je meemaakt in dit leven, maar meer om hoe je ermee omgaat. Ik mocht leren mijn problemen aan God te geven en erop te vertrouwen dat Hij me zou helpen. Het was of ik na al die jaren mezelf weer terug vond. Voor het eerst kon ik mezelf accepteren zoals ik was. Dat werkte heel bevrijdend en ik stopte ermee om zelfmedelijden te hebben.

Wat ook hielp om mezelf beter te voelen was het feit dat ik rond deze tijd eindelijk een paar goede vriendinnen kreeg. Harmke was tijdens één van mijn vele baantjes mijn leidinggevende geweest en wat begonnen was

als een paar gezellige bezoeken over en weer, was uitgegroeid tot een fijne vriendschap. Harmke was vrijgezel, maar ondanks het feit dat ik een relatie had, leed onze vriendschap daar niet onder. Regelmatig trokken we samen de bossen in om diepzinnige gesprekken te voeren en mooie plaatjes te schieten.

Clary had jaren met haar man in het buitenland gewoond, toen ze bij ons in de straat kwam wonen. Ze was destijds zwanger van haar derde kind en had behoorlijk veel last van haar rug. Ze werd lid van het bidstondgroepje, dat ik wekelijks bezocht. Daar gaf ze aan, dat ze vanwege haar rug wel wat hulp in huis kon gebruiken. Regelmatig hielp ik haar dus met de kinderen en langzaamaan ontstond er een goede vriendschap tussen ons, die in de loop van de jaren steeds hechter werd. Mede door deze twee nieuwe vriendschappen, zat ik eind jaren negentig beter in mijn vel dan ooit tevoren. Toen was ik dertig jaar.